

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікроекономічний аналіз

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 051 Економіка
(шифр і назва)

освітня програма Економіка та економічна політика
(шифр і назва)

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
"22" червня 2023 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Юрій Мірясов**, кандидат економічних наук, доцент, доцент
закладу вищої освіти кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів
управління

Протокол від "07" червня 2023 року № 12

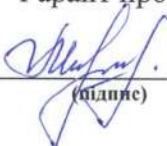
В. о. завідувача кафедри економічної теорії та економічних методів управління

_____ **Андрій ГРИЦЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

_____ **Економіка та економічна політика**
назва освітньої програми

Гарант проектної групи (керівник проектної групи)

_____ **Юрій МІРЯСОВ**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від "21" червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

_____ **Вікторія ЄВТУШЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни “Мікроекономічний аналіз” складено відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності (напряму) 051 Економіка

спеціальності Економіка та економічна політика

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є поглиблення у студентів спеціальності «економіка та економічна політика» уявлень про мікроекономічні умови функціонування бізнесу та домогосподарств, закріплення знань про апарат сучасних економічних досліджень, оволодіння інструментарієм мікроекономічного аналізу для наступного використання в дослідницькій роботі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завданням дисципліни є поглиблення уявлень про мікроекономічні закономірності взаємодії суб'єктів економіки, розвиток вміння аналізувати господарські рішення засобами мікроекономіки; розробка навичок самостійного аналізу та оцінки умов мікроекономічного середовища; підготовка до використання в дослідницькій роботі засобів мікроекономічного аналізу. Це сприяє формуванню фахових та спеціальних компетенцій майбутнього спеціаліста, таких як:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК1).
- Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК2).
- Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні (ФК1).
- Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (ФК5).
- Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ (ФК14).

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	

7-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
48 год.	год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.5. Програмні результати навчання дисципліни «Мікроекономічний аналіз»:

- Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (ПРН3).
- Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (ПРН7).
- Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності (ПРН9).
- Розуміти та самостійно формувати зміст, структуру і висновки наукових та аналітичних текстів з економіки (ПРН17).
- Володіти павичками усної та письмової професійної комунікації англійською мовою (ПРН21).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Логіка розвитку мікроаналізу та його методології.

Тема 1. Основи мікроаналізу: принципи та методи дослідження.

Зміст. Класична теорія, маржиналізм та неокласика. Основні принципи та методологія маржиналізму. Основні принципи та методологія неокласики. Гранічні величини. Економічна статика та рівновага. Функціональний аналіз.

Тема 2. Логіка становлення мікроаналізу: маржиналізм.

Зміст. Засновники маржиналізму та їх проблематика. Австрійська школа. Корисність та її визначення. Кардіналізм. Гранічна корисність та гранічна продуктивність. Англійська школа маржиналізму. Ординалізм. Теорія гранічного виробництва та теорія обміну Джевонса. Криві байдужості та контракти Еджуорта.

Тема 3. Логіка становлення мікроаналізу: неокласична парадигма.

Зміст. Лозаннська школа маржиналізму. Загальна економічна рівновага. Парето оптимум. Гранічна продуктивність Кларка. Економічна динаміка. Основна проблематика Маршала: теорія споживання та виробництва.

Тема 4. Величини та показники мікроекономіки. Методи їх аналізу.

Зміст. Абсолютні та відносні показники. Середні та гранічні величини, їх зв'язок. Рівноважні та оптимізаційні моделі. Функціональність та економічні функції. Диференціювання. Похідні та середні величини, їх економічна сутність. Рівняння Лагранжа.

Розділ 2. Моделювання поведінки економічних суб'єктів та їх взаємодії

Тема 5. Теорія споживання. Моделювання поведінки споживача.

Зміст. Функція корисності та її властивості. Обмеження споживача. Ефект доходу та ефект заміщення за Слуцьким та Хіксом. Компенсаційна та еквівалентна зміна доходу та надлишки споживача. Виявлення споживачьких переваг. Ринковий попит та еластичність.

Тема 6. Теорія виробництва. Виробнича функція та моделі поведінки фірми.

Зміст. Виробнича функція та технологічна ефективність виробництва. Витрати та функція витрат. Ізокванта. Ізокоста. Ізопрофіта. Мінімізація витрат та максимізація прибутку. Функція пропозиції та надлишки виробника.

Тема 7. Ціноутворення на конкурентних ринках.

Зміст. Галузева рівновага та її види. Павутино образна модель ціноутворення. Ринкова ціна та витрати у короткостроковому періоді. Ціноутворення у довгостроковому періоді.

Тема 8. Ціноутворення в умовах недосконалої конкуренції.

Зміст. Економічний прибуток. Ціна максимізації прибутку. Монополія і види цінової дискримінації. Відсутність функції пропозиції. Олігополія на ринку гомогенного та гетерогенного блага. Моделі олігополії.

Тема 9. Ціноутворення на ринках факторів виробництва.

Зміст. Попит та пропозиція факторів. Ринки факторів. Прокатна ціна фактору виробництва. Функціональний розподіл результатів виробництва. Дисконтування. Капітальна ціна фактору.

Тема 10. Загальна економічна рівновага та суспільний добробут.

Зміст. Ціни часткової рівноваги. Моделювання загальної рівноваги. Конкурентна рівновага та суспільний добробут. Перша теорія суспільного добробуту. Друга теорема суспільного добробуту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Логіка розвитку мікроаналізу та його методології.												
Тема 1.	4	2	-		-	2						
Тема 2.	6	2	2		-	2						
Тема 3.	8	2	2		-	4						
Тема 4.	6	2	-		-	4						
Разом за розділом 1	24	8	4		-	12						
Розділ 2. Моделювання поведінки економічних суб'єктів та їх взаємодії												
Тема 5.	10	4	-		-	6						
Тема 6.	12	4	2		-	6						
Тема 7.	10	4	-		-	6						
Тема 8.	12	4	2		-	6						
Тема 9.	12	4	2		-	6						
Тема 10.	10	4	-		-	6						
Разом за розділом 2	66	24	6		-	36						

<i>Усього годин</i>	90	32	10		-	48					
---------------------	-----------	-----------	-----------	--	----------	-----------	--	--	--	--	--

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні принципи і методи маржиналізму та неокласики	-
2	Маржиналізм, методологія та спрямованість досліджень	2
3	Неокласичні теорії: предмет та методологія	2
4	Величини та розрахунки в мікроаналізі. Методи диференційного обчислення.	-
5	Модель рівноваги споживача. Поведінка в умовах невизначеності	-
6	Виробнича функція. Мінімізація витрат та максимізація прибутку.	2
7	Ціна, витрати та прибуток в умовах конкуренції.	-
8	Ціна, витрати та прибуток в умовах недосконалої конкуренції.	2
9	Ціноутворення на факторних ринках	2
10	Модель загальної рівноваги. Ефективність та суспільний добробут	-
Разом		10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, наданого в лекціях	8
2	Підготовка до виступу на семінарських заняттях	4
3	Рішення задач, винесених на самостійну підготовку	12
4	Поглиблене вивчення основної та додаткової літератури за темами дисципліни	8
5	Пошук та аналіз додаткової інформації за заданими темами у фахових наукових статтях та інших виданнях	4
6	Опрацювання самостійних завдань, що носять творчий характер за окремими темами	8
7	Систематизація та повторення матеріалу перед іспитом	4
Разом		48

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання включають в себе розрахункові завдання відповідно до теми, що розглядається. Виконуються як самостійно так і на практичних заняттях

7. Методи навчання

Основними методами навчання є пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та метод проблемного викладення матеріалу. Студенти в процесі опанування матеріалу на лекційних, семінарських та самостійних заняттях отримують проблемні завдання та ситуації, ведуть спостереження, виміри та розрахунки під керівництвом викладача та самостійно. Основними дослідницькими методами самої дисципліни є методи аналізу та групування, методи економіко-математичного моделювання, функціональний аналіз, методи оптимізації та диференційного обчислення, методи надання та представлення даних та результатів.

8. Методи контролю

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою відповідно до європейської системи залікових кредитів (ECTS). Підсумком курсу є екзамен. Контроль та оцінювання за даною дисципліною включає 1) поточний контроль

знань, 2) проміжний контроль після закінчення розділів курсу, 3) підсумковий контроль знань (екзамен).

Поточний контроль знань здійснюється під час семінарських занять і враховує індивідуальні відповіді, рішення завдань, самостійну роботу, виконання розрахункових завдань, виступи з доповіддю. *Проміжний контроль* у вигляді контрольної роботи є письмовою роботою студента, яка охоплює вже вивчений матеріал. Він складається з 10 тестових питань закритої форми з одним варіантом відповіді (максимальна кількість балів – 10) та двох розрахункових завдань (максимальна кількість балів – 10).

Підсумковий контроль знань (екзамен) охоплює весь матеріал курсу, що було вивчено. і має наступну структуру: завдання 1-го рівня – 10 тестових питань закритої форми з одним варіантом відповіді (максимальна кількість балів – 20); завдання 2-го рівня – 3 розрахункових завдання тестової форми (максимальна кількість балів – 12); завдання 3-го рівня – питання відкритої форми, де вірна та повна відповідь оцінюється у 8 балів. Максимальна кількість балів на іспиті - 40

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Іспит	Сума		
Розділ 1				Розділ 2						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	60	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				

Критерії оцінювання участі у семінарських заняттях:

- ґрунтовність і повнота відповіді на поставлені запитання;
- творчий характер розкриття питань;
- якість аргументації та додаткова інформація, що використовується у відповіді;
- активність участі в дискусії та обговоренні питань;
- ґрунтовність та методологічна послідовність у виконанні задач;
- точність та вірність вирішення задач;
- якість та точність побудування графічних моделей.

Критерії оцінювання результатів контрольної роботи:

- вірність отриманих тестових та розрахункових завдань;
- творчий підхід та розуміння зв'язків у відповіді на творче питання;
- обґрунтованість відповідей та вміння їх пояснювати при розгляді результатів;

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

- вірність отриманих тестових та розрахункових завдань;
- обґрунтованість відповіді питань відкритої форми.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Азьмук Л. А. Мікроекономічний аналіз: навч. посіб. / Л. А. Азьмук, О. М. Щербатюк. — К. : КНЕУ, 2014. — 262 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. / [С.М.Панчишин, П.І.Островерх, В.Б.Буняк та ін.] ; За ред.. С.Панчишина і П.Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437 с.
3. Гальчинський А. С. Економічна методологія. Логіка оновлення: [навчальний посібник] / А. С. Гальчинський. – Київ : АДЕФ – Україна, 2010. – 572 с
4. Верієн Г. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід / Пер. з англ. – К.:
5. Лібра, 2006. – 632 с.
6. Малахова Н.Б. Мікроекономічний аналіз. Навч. посібн. – К.: Магнолія 2006, 2021, 236 с.
7. Піндайк Р.С., Рубінфельд Д.Л. Мікроекономіка / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. К.: Основи, 1996. – 646 с.
8. Посилкіна О. В., Козирєва О. В., Деренська Я. М. Аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Харків: Вид-во НФаУ, 2019. 398 с.
9. Черниш С. С. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 312 с. с.

Допоміжна література

1. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: підруч. / Зоя Миколаївна Борисенко. — К.: Таксон, 2004. — Глави 7, 8, 11, 12. 3.
2. Будаговська С.М. Мікроекономіка і макроекономіка: підруч. / ред. С.М. Будаговська. — [3-є вид.]. — К.: Основи, 2003. — С. 102—132.
3. Pindyck R.S., Rubinfeld D.L. Microeconomics. – 8 th ed. – Pearson education Inc. – Boston, 2013. – P. 395–434.
4. Zingales L. Towards a Political Theory of the Firm / L. Zingales // Journal of Economic Perspectives. – 2017. – Vol. 31, № 3. – P. 113–130.
5. Katzner D. W. An introduction to the economic theory of market behavior: Microeconomics from a Walrasian perspective. — Cheltenham, Northampton: Edward Elgar, 2006.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Азьмук Л. А. Мікроекономічний аналіз : практикум [Електронний ресурс] /Київ : КНЕУ, 2016. – 149 с. – Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/24660>.
2. Вертелева О. В. Мікроекономічний аналіз: припущення та застереження / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право. - 2015. - Вип. 29. - С. 43-51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2015_29_8
3. Державна служба статистики України. – Режим доступу : [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).
4. Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Національний банк України. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.